

Izvešće o radu Povijesnog društva Križevci u 2010. godini

TEREZIJA HORVAT

tajnica Društva
HR-48260 Križevci

O planu i programu rada Društva za tekuću godinu najprije se raspravljalo na Izvršnom odboru, koji nakon rasprave donosi odluku o njegovu prihvaćanju, a zatim se prati realizacija.

Kako je osnovni zadatak Društva, prema našem Statutu, promicanje povijesne, kulturne i prirodne baštine našega grada Križevaca i njegove okolice, kao i Koprivničko-križevačke županije i cijele Republike Hrvatske, u skladu s tim aktivno se radilo na promicanju i realizaciji tih ciljeva i zadataka tijekom cijele godine koja je, evo, na izmaku.

Među prvim aktivnostima u 2010. godini bila je promocija našeg časopisa CRIS, jedanaesti broj za 2009. godinu. Časopis smo predstavili križevačkoj javnosti 12. ožujka 2010. u Velikoj dvorani Hrvatskog doma. Časopis je predstavio dr. sc. Hrvoje Petrić. Tom je prigodom nastupio tamburaški orkestar Glazbene škole Alberta Štrige u Križevcima i time uvećao svečanost. Također je u toj prigodi uručena slika našeg slikara i člana Društva Ivana Nemeta našoj dugogodišnjoj suradnici dr. sc. Miri Kolar-Dimitrijević u znak zahvalnosti za dugogodišnju suradnju.

Ovaj smo broj *Crisa* na poziv Udruge »Križevačka pajdašija« predstavili 28. travnja u Zagrebu, u Domu hrvatskih učitelja. Moramo istaknuti da smo bili vrlo lijepo primljeni i da je časopis dostojno predstavljen. Časopis je predstavila dr. arhitekture Jasenka Kranjčević.

U toj je prigodi prof. dr. Valentinu Puževskom uručena Zlatna medalja American Geographical Instituta, a za koju ga je predložilo Povijesno društvo, Grad Križevci i Pedagoško društvo iz Zagreba. Obje su udruge čestitale i našoj članici gospođi Stojanki Seleš na priznanju koje joj je dodijelio Grad Križevci u povodu Dana Grada 24. travnja.

Velik dio naših aktivnosti u ovoj godini bio je usmjeren na realizaciju dvaju projekata kojima smo se natjecali za novčanu potporu Grada Križe-

vaca i Županije koprivničko-križevačke i dobili novčanu potporu za njihovu realizaciju.

Prvi projekt koji smo planirali i realizirali, bilo je obilježavanje 410. obljetnice rođenja Ivana Zakmardija Dijankovečkog, jedne od najvažnijih osoba hrvatske povijesti ranoga novog vijeka i jedinstven primjer čovjeka koji je, zahvaljujući svojim sposobnostima i marljivosti, stekao golem imetak te ga odlučio razdijeliti kroz razna davanja i zaklade, omogućujući tako školovanje više stotina siromašne djece ovog dijela Hrvatske u narednim stoljećima.

O njegovu značaju kako na razini domovine, tako i na lokalnoj križevačkoj razini, govorili su istaknuti povjesničari na Međunarodnom znanstvenom skupu pod nazivom *Kršćanska baština i plemstvo u hrvatsko-mađarskoj pograničnoj regiji*, a koji smo organizirali, zajedno s Gradom Križevcima, na Kalniku 16. i 17. studenoga 2010. Na skupu je svoje radove izložilo 15 stručnjaka, od kojih njih petorica iz Pečuha u Mađarskoj. Osim radova o Zakmardiju, kao važnoj ličnosti toga razdoblja koji je zaslužan za izradu Škrinje povlastica Kraljevine Hrvatske i Slavonije, a koja se smatra i službenim začetkom danas Hrvatskoga državnog arhiva, prikazana je njegova djelatnost i značaj za križevačku sredinu, posebno njegova važnost za dolazak pavlina i otvaranje škole u našem gradu.

O Zakmardiju i djelovanju križevačkih i mađarskih pavlina u Hrvatskoj pavlinskoj provinciji izlagao je Ivan Peklić, profesor povijesti na križevačkoj Gimnaziji Ivana Zakmardija Dijankovečkog. Dr. sc. Hrvoje Petrić govorio je o školovanju studenata iz hrvatskih zemalja na sveučilištu u Olomoucu u ranom novom vijeku. Đuro Franković iz Pečuha izlagao je o sv. Stjepanu i sv. Ladislavu, a mr. sc. Davor Balić o profesoru filozofije Tomikoviću i Peštaliću i njihovu djelovanju na sveučilištu u Baji. Lucija Konfic dala je pregled istraživanja doprinosa pavlina

hrvatskoj glazbenoj umjetnosti, a dr. sc. Tajana Pleše o arheološkom kontekstu pavlinskih samostana kasnosrednjovjekovne Slavonije. O tragovima njemačko-mađarsko-hrvatskih jezičnih dodira izlagao je Krunoslav Puškar, a Tomislav Bogdanović o djelovanju pavlina u Križevcima. Mr. sc. Zdenko Balog u svom je izlaganju prikazao ikonografski program ciklusa fresaka u crkvi sv. Brcka na Kalniku, a Ozren Blagec o Beli IV. i kalničkom plemstvu. Dora Kovač i Rahela Puljević pripremile su izlaganje *Templari na području Glogovnice*, a Domagoj Sremić o uzrocima izbijanja Prve posavske bune i ulozi Ivana Zakmardija u njezinu dokumentiranju. Gabor Szebereny i Szaboles Varga iz Pečuha izlagali su o ranoj povijesti obitelji Babonića i položaju Hrvatskog Kraljevstva u Mađarskom Kraljevstvu krajem srednjega vijeka. Tomas Fedeles, također iz Pečuha, pripremio je predavanje o obitelji Ujlaki i njihovim vezama sa svećeničkim redovima.

Nakon što su predavači upoznali javnost o svojim istraživanjima, zamoljeni su da radove dostave Uredničkom vijeću i glavnom uredniku *Crisa* Ivanu Pekliću za objavljivanje u dvanaestom broju u 2010. godini.

Kao što smo već najavili, drugi je važan projekt tiskanje narednog broja časopisa *Cris*, koji smo započeli i trebamo ga završiti do kraja ove godine. Radovi su prikupljeni i dostavljeni recenzentima na procjenu. Osim radova sa znanstvenog skupa objavit ćemo i radove naših stalnih suradnika koji iz broja u broj objavljuju svoje istraživačke rezultate o povijesti Križevaca i okolice.

Sastavni je dio našeg rada i organizacija stručnih predavanja, stručnih putovanja i posjeti kazalištima i izložbama.

Istaknut ćemo da smo 6. veljače posjetili Klovićeve dvore i razgledali izložbu o Vlaha Bukovcu te izložbu *Relikvije Kotorske biskupije*. Oduševile su nas obje izložbe. Nakon toga smo posjetili i kuću muzej Marije Jurić Zagorke. Tu smo imali prigodu slušati vrlo lijepo predavanje o književnici koje nam je pripremila udruga »Ženski studiji«, a koja se i brine o ostavštini Marije Jurić Zagorke.

Bili smo i u kazalištu. Pogledali smo neke predstave u kazalištu *Histrioni*, a u kazalištu *Komedija* gledali smo predstavu *Jalta, Jalta*.

U povodu 200. obljetnice rođenja Frédérica Chopina organizirali zajedno s Glazbenom školom Alberta Štrige u Križevcima svečani koncert, a o njegovu životu govorio je član našeg Društva prof. povijesti Darko Kožar. Posebno nas je oduševio nastup učenika Glazbene škole koji su izveli nekoliko Chopinovih djela za klavir i tamburu, što je zaista bio poseban doživljaj.

Moramo istaknuti da smo organizirali i stručna putovanja.

Krajem travnja bili smo u Olimju u Sloveniji, u crkvi i samostanu koje je dao sagraditi za pavline Ivan Zakmardi, te u Podčetrteku, vrlo živopisnu mjestu s prekrasnim krajolikom. Nakon toga smo posjetili Muzej evolucije u Krapini i oduševili se viđenim.

Krajem svibnja organizirali smo jednodnevni izlet u Nacionalni park Sjeverni Velebit i tom prigodom posjetili Brinje, Zavižan, Krasno i Kuterevo. Izlet je bio vrlo sadržajan, ali vremenski vrlo hirovit, tako da smo u istom danu doživjeli hirovitu klimu Velebita na Zavižanu i prekrasan sunčan dan u Kuterevu. U Kuterevu su u druženju s medvjedima uživali najmlađi članovi, što smo i željeli, čak su bili zapaženi i od televizijske ekipe.

Početak listopada organizirali smo putovanje u Trst s ciljem razgledavanja dvorca Miramare i povijesnog dijela grada s crkvom San Giusto, ostacima rimskog amfiteatra, prošetali utvrdom i uživali u pogledu na cijeli Trst i okolice.

Održali smo nekoliko sastanaka Izvršnog odbora gdje smo raspravljali o tekućoj problematici i realizaciji programa.

A na kraju godine, evo, održavamo Izbornu godišnju skupštinu gdje ćemo izabrati novo vodstvo Društva.

Možemo zaključiti da smo zacrtani program realizirali zahvaljujući svim vrijednim članovima Društva.

I na kraju, zahvaljujemo na suradnji i pomoći: Gradu Križevcima, Glazbenoj školi A. Štrige u Križevcima, Gradskom muzeju u Križevcima, Udruzi »Križevačka pajdašija« iz Zagreba te svima koji su na bilo koji način pomogli da Društvo može ostvarivati svoje zadatke.